

Исп. 4042/79

126/79

~~XXXX~~ XIV

~~XXXX~~

Изјавио М. Ђурић
Љубав у Тоскани

~~ЕЛИМЕНТИ ПРЕГЛЕД.~~

~~ВЕШТАЧКА УЗ ПУТОПИС „ЉУБАВ У ТОСКАНИ“.~~

Писање путописа можда је у суштини несагласно са при-
родом правих песника. Бајрон, Словацки, правили су од
описа крајева чисте поеме. Бодлер, на путу по Француској,
није направио ништа, псујући једнако да му је све одвратно,
јер је сав свет као Волтер. Песници не посматрају него аси-
милују: предмет спољњег света учине предметом свога света.
И што значајнији предмет, настројење песника, у сразмери,
све је јаче лично, све ~~неподобније~~ да се разлучи у елементе
неличне; а предмет, према томе, све изложенији изменама,
или везама, на које у својој стварности није навикао. Тоскана
је сигурно први пут доживела да неко путује по њој послат
«од безмерне будућности» и уједно «у име Руса и Пољака,
Бугара и Словака».

наве савремено

Песници су на један особит начин људи с необоривим
предрасудама: то су њихове страсти, или идеали, који носе
све њихове књиге као што море носи бродове. М. Црњански
путује у Тоскану с предрасположењем; с новом историјском
и новом уметничком интелигенцијом после великог рата,
«с тешким временом у нареду». Он иде у туђ свет с грудицом
своје земље у недрима. И док, визионарно, гледа у Тоскану
златнога доба, од топлине тог гледања зре у њему поред
путописа о Тоскани, и поема о родној земљи и будућности,
природно, као семе у воћци.

Од првих страница књиге јавља се синтеза: Тоскана,
Словенство, свет. Тоскана стара, како ваљда никада није у
путописима рађеним од странаца, устаје ту као завичај, као
земља топла и вођена. Према њој, Словенство је пролеће, што
руди свету, па и њој, свет, то је збир родних крајева. Љубав
је сејач, а завичаји, сви, семенке из исте руке. «Из мојих
крајева ни десеторо овде били нису, и ја сам дошао да дрхћућом
руком успоставим везе, невидљиве и невероватне, милујући
ову цркву. Ништа мене не занима шта уокло говоре; камен
питах у који су узидали кирињско хришћанство... Питам
о судбини нашој, крв и лешине што су окусиле со мора средо-
земног.»

Тако започето, тако настављено. Бог љубави, како је
доказао Платон, онај је бог који нема ни оца ни мајке ни зави-
чаја. Тоскана, Русија, Срем, свет цео. «Гробови, путеви,
градови, путујем за добро света овог, у коме тине поје и

гуштерови севају, звезде капљу, а војске пролазе као увело лишће.»

Као што се види, и у овом путопису песника путопис се притаја. *Inscipit poesie.*

Младости и варвара има да се боји све старо и прекултурно, ма колико сјајно, ако више зелену грану истерати не може; има да се боји пролетњег смеха, пролетњих речника и синтакса. Уметници младих народа као деца су, имају добре очи и здраво срце. Ваше воле вронију него истину, и ако проија много што квари и поквари. Пред лепотама су тронуте, али са животом воле да се шале. Ваше имају у себи врлину срца него врлину културе. Врлина срца је у инстинктима, у оном што је оживљач и конзерватор света. На челу мртве Тоскане се чита: историја, слобода, лепота, све је то метафизика. А младост одговара аутоматски; ~~историја, слобода, лепота~~ историја, слобода, лепота, то је срце човечје, то је одржање света, низ рађања, Љубав. Осветљени простори и љубав стварају светове. «Прах и вода, ваздух и осветљења састављају крај у којем живим.»

Градови које је Г. Црњански походио јесу, данас, мртви градови у своме правом бићу. Пиза, Сиена, Асизи, Перуђа, мртви су градови Италије, као што је у Немачкој мртав Вајмар, а у Белгији Бриж. То је један ~~инстанс~~ више да се песник откине од описивача. За виђења своја у минути свет, ~~М. Црњански~~ ^{у свом} М. Црњански је нашао медиум: делиричност оновременског живота по градовима Тоскане и Умбрије, а нарочито делиричност Сиене. Инспирисано је нађена баш делиричност. Платон, на уста Сократова, говори поновљено о плодносној делиричности; каже да нам она «прибавља највећа добра»; између четири врсте делиричности подвлачи «четврту, најбожанственију, делиричност љубави». Делиричност реенсансних векова осетио је ~~М. Црњански~~ ^{у свом} М. Црњански као делиричност љубави. Са том цртом у плану, књига ~~М. Црњанског~~ ^{у свом} М. Црњанског добија темељ и врлину. Са том цртом у плану, ова добра послератна књига говориће о биткама као о пролазним шареним лептировима, а говориће о љубави као о трајању света.

Занимљиво је да ~~М. Црњански~~ ^{у свом} М. Црњански делиричност доследно назива и «накнуптошћу». Сократ не би одобрио тај израз. И ми се усуђујемо рећи да је чудан, нимало леп, сасвим нескладан према: «модрој гробници, виткој успомени, свиленој тами, риђокосој реенсанси», и другом. Међутим, постепено, кад тај назив добије свако и све од Сиене до аутора књиге самог, осети се смисао, добра намерност, чак врста оправдања. Треба израз да значи истовремену ентузијазам тела и духа, кој^у су, зна се, ^{у облику} непријатељи једно другом ~~се~~ нарочито у тренутцима усхићења. ^{у облику} И могу бити усхићени истовремено само посредством наивности или пјаности. Пјаност, то је оно ~~највише~~ ^{у облику} вибрирање људи, градова, нација ~~наизменично~~ ^{у облику} наизменично бацају из материје у дух, из духа у материју, у тим прелазима прооро-

у свом
облику

у свом

инспирације за Св. Клару, крв и месо је нула. Ко би пред
анђелима једног Лоренцетиа, или светицама једнога Сасе
тиа (обојица баш из сиенске школе) хтео да мисли, или дру^{ма} га
~~се~~ напомиње моменте плотне и блудне, тај се, што рекао
Пол Валери, тешко «буди», то јест, тешко излази из своје
материје. У стварању уметничком, ако ће да буде, већ врло
рано пресеца акт спиритуални. Од доживљаја и искуства,
до стања које одређено упућује инспирацији и раду, има дуго
ношење и зрење, има очишћење, има низ смрти и сахрана. ^{Биле}
Лепота је у свршетицама. И заиста је ~~не~~ М. Црњанског
недостойна критика: говорити за свеца да није свет, говорити
да неко нема заслугу коју му је дала његова савременост,
и векови је одржали; говорити да неко није оно чиме је једино
реалан. Мит, легенда? Шта мари ако има и то? Пуно је вели-
ких личности које су окружене легендама, али су зато ипак
стварне, и оно што јесу.

Љубав је и плот и мистериј. Благости су мистериј. Велики тоскански, и други, који су сликали и вајали Благости какве ~~и да~~ нико више не може да даде, имали су снагу да мисле и осећају само мистериј. М. Пријански, који није ни само једну визију о ваздуху еригналну и јоку, (Богдан је те еригнални, по ком се оцаће врти као точак окован и непрестан), ни нама моћ да бар у Тоскани старој одвоји мистериј од плоти. Ренесанс је раширио свет, па и човека. Људи су у оно доба грешили разбојнички, ~~и~~ имали дугих периода кад им плот није чинила никакву радост. Људи су у оно доба газили по крви и разврату, а по једној нити паучине се пели у небо. Ренесанс је записао да пожуа, ако јој се дође одвише близу, није више пожуа. Да ли је М. Пријански читао прениску Галилеја са ванбрачном ћерком Челесте, која се млада закалуђерила, и коју Галилеј никада више није видео, ни у дубокој старости, ни кроз слеће очи? Да ли К. Пријански зна да песник Кавалканти, кога, уосталом, није обрадио, као што, најкалост, у књизи о Тоскани није обрадио ни Фиренцу, да о Кавалканти, другу и иницијатору Дантеа, ~~и~~ ~~и~~ песнику једне тешко разумљиве метафизике љубави, има да се чита ~~и да се чита~~ у списима о религиозном покрету чувених катариста, (једна форма чежње човека за савршенством), и да ту Кавалканти стоји као вођ једног од ~~и~~ удружења Љубави пожртвовних?

Тоскана, она златних векова, претрпела је сву судбину, али и довршила све своје задатке, па је постигла и светињу живота. Ако игде, у Тоскани се сазнаје: да Благовести и

11/11/11

Alles ist ausgeruht,
Dunke! und Heiligkeit
Blume und Buch.

0. Kupać se je ophajao u u Panzacany, jer se pa u Panzacany ophajao. Kupać ophajao, jer se sam ophaja.

